

Stervenswijding

De stervenswijding is te vergelijken met wat vroeger in de Rooms-Katholieke Kerk het laatste oliesel heette en tegenwoordig de ziekenzalving (Jak.5: 14-16). Deze wordt eveneens toegediend ter algehele ondersteuning van zieken en ouderen in de laatste fase van hun leven; van direct levensgevaar hoeft hier geen sprake te zijn. In dit sacrament wordt de communie gegeven en met speciaal gewijde olie de handen en het voorhoofd gezalfd. Bij een stervende gaat indien mogelijk de biecht met 'een dienst van boete en verzoening' hieraan vooraf.

De protestantse kerk kent dit sacrament niet. Maar in de voorbeden tijdens de eredienst wordt om Gods bijstand en genade gevraagd voor de ernstig zieke en de dominee of een pastoraal werker begeleidt de stervende.

In de Christengemeenschap is stervensbegeleiding één van de taken van de geestelijke. Loopt het leven ten einde, dan wordt de stervenswijding gegeven. Soms gebeurt het dat hierna een opleving volgt of zelfs genezing na een ernstige ziekte. Wanneer na verloop van tijd het levenseinde weer in zicht komt, kan de stervenswijding nogmaals gegeven worden.

'Afscheid nemen is een beetje sterven' is een bekend gezegde. In ons leven kennen we vele momenten van afscheid nemen. We laten iets van onszelf achter, we voelen de pijn: 'het is er niet meer', iets in ons sterft. George Eliot zegt het nogal kras: 'Ieder afscheid is een beeld van de dood'. In ons laatste afscheid, in het afscheid van het leven zelf, staat de dood ons letterlijk voor ogen. We nemen afscheid van onze geliefden en van het lichaam waarmee we op deze aarde onze levensweg bewandeld hebben. En valt dan de duisternis? Is dat voorgoed het einde? Velen denken van wel; maar wanneer je in God gelooft, hoop je op nog een leven na dit leven: als je het lichaam verlaten hebt, zul je een geestelijk rijk kunnen binnengaan.

Het sacrament van de stervenswijding bereidt je hier op voor.

Wat gebeurt er...

Als de priester aan het sterfbed zit, tast hij af of een biechtgesprek nog mogelijk is en of dit nog gewild wordt. Dit vindt dan plaats onder vier ogen. Bij wat nu volgt kunnen naaste familieleden en dierbare vrienden aanwezig zijn. De priester en de ministrant dragen de gewaden in de kleur van de betreffende liturgische tijd in het jaar. Een tafeltje wordt klaar gezet met substanties: gewijde olie, brood en wijn die bij voorkeur van de communie uit de ochtenddienst overgebleven zijn. Eerst wordt de ziekencommunie gegeven. Het verloop van de mensenwijdingsdienst wordt kort aangeduid. Brood en wijn worden gegeven waarbij woorden uit de mensenwijdingsdienst gesproken worden. De priester spreekt de Christuszegening uit en de ministrant geeft het gebruikelijke antwoord.

Hierna begint de eigenlijke wijding met een verkorte vorm van het hogepriesterlijk gebed (Joh.17). Vervolgens wordt driemaal een korte zin tot de stervende uitgesproken. In de eerste zin is er sprake van de helende olie die de geest omhoog draagt waarna met de gewijde olie een kruisje gezet wordt boven het rechteroog. In de tweede zin wordt de zegen

van Christus, die de dood overwon, gevraagd en wordt er een kruisje boven het linkeroog gezet. In de laatste zin wordt gezegd dat Christus de mens zal begeleiden in het voortgaande leven 'van bestaan tot bestaan' en wordt midden op het voorhoofd een kruisje gezet. Zo ontstaat op het voorhoofd een driehoek, teken van de Heilige Drie-eenheid. Na iedere handeling antwoordt de ministrant, als vertegenwoordiger van de aanwezigen en de gemeente, telkens met 'Ja, zo zij het'.

De overledene wordt bij voorkeur thuis opgebaard of anders in de kerk, als dat mogelijk is. Vele gemeenten hebben een waakgroep, die de drie daarop volgende nachten bij de gestorvene kan waken. Daarna wordt het ritueel van de begrafenis of crematie gehouden, dat uit twee delen bestaat: een kort deel bij de opbaring en een deel bij de begrafenis of crematie.

Op de zaterdag die daarop volgt, kan *de mensenwijdingsdienst voor een overledene* voltrokken worden. Dit is een speciale dienst. De liturgische kleur is, evenals bij de begrafenis of crematie, zwart, ongeacht de cultische tijd van het jaar. Tijdens de evangelielezing wordt Markus 16 gelezen, het verhaal van de opstanding van Christus. Aan het eind van de dienst wordt een gebed ingevoegd voor de overledene: onze gedachten en gebed geven wij de overledene die hier met naam genoemd wordt, mee en wij vragen Christus hem naar het licht te begeleiden.